

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

**ԹԵՄԱ << Օտար լեզուների դասաժամերին սովորողների
մեջ ինքնուրույն ստեղծագործական կարողությունների խթանում
և զարգացում>>**

ՀԵՂԻՆԱԿ

Յեղիսե Սաֆարյան

ԽՈՒՄԲ/ԱՌԱՐԿԱ/

2-րդ /Գերմաներեն/

ՂԵԿԱՎԱՐ

Զուլիետա Հակոբյան

ՍԵՎԱՆ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....էջ 2

1. Օտար լեզուների դասաժամերին սովորողների մեջ ինքնուրույն ստեղծագործական կարողությունների խթանում և զարգացում
2. Օտար լեզուների դասերին սովորողների ստեղծագործական երևակայությունը զարգացնելու վարժություններ /գերմաներեն լեզու, 5-րդ դասարան/

Եզրակացություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր հատկապես արդիական է օտար լեզվի դասավանդման գործընթացում աշակերտների ստեղծագործական կարողությունների ձևավորման խնդիրը: Ուսումնական գործընթացի ժամանակակից պայմաններում այն պատմական, էթնիկական, մշակութային և սոցիալ-մանկավարժական նշանակության կարևոր գիտական խնդիր է:

Աշակերտների ստեղծագործական կարողությունների զարգացումն անհնար է առանց կրթության և դաստիարակության համակարգում օտար լեզվի դասաժամերի օգտագործման փորձի ընդհանրացման: Օտար լեզվի, նրա զարգացման պատմության, ժողովրդական մշակույթի և կենցաղի ուսումնասիրությունը պետք է դիտարկել ոչ միայն որպես աշակերտների գործունեություն՝ ուղղված լեզուն սովորելուն, այլ նաև որպես ուսանողների՝ կոնկրետ նյութի վերաբերյալ օտար լեզվի ուսուցման և ստեղծագործական կարողությունների զարգացման պայմաններից մեկը:

Օտար լեզվի ուսուցման համար կարևոր բաղադրիչներ են.

Զգացմունքային բաղադրիչներ (զգայական-փոխաբերական մտածողություն)՝ պատկերների պայծառություն, իրադարձությունների, փաստերի, երևույթների հուզական գնահատում և այլն:

Ստեղծագործական բաղադրիչներ (տեսողական-արդյունավետ մտածողություն). ռացիոնալ լուծումների որոնում, ոչ ստանդարտ (անհատականության դրսևորում, ինքնատիպություն, կարծրատիպերի հաղթահարում), արդյունքը կանխատեսելու կարողություն, գործունեության մեջ լավագույն գիտելիքներն ու հմտությունները սինթեզելու ցանկություն, հնարավոր տարբերակներից ամենահարմար լուծումը գտնելու և ճիշտ ընտրությունը հիմնավորելու հմտություն:

Նշենք, որ օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացումն առավել արդյունավետ կլինի, եթե հաշվի առնվեն հետևյալ պայմանները.

- ուսուցչի մասնագիտական հմտությունների, կոմպետենտության անհրաժեշտությունը,
- դպրոցի բարձր նյութատեխնիկական բազայի առկայությունը,
- դասարանում բարենպաստ հոգեբանական մթնոլորտի առկայությունը, վստահելի հարաբերությունները:

Օտար լեզվի դասավանդման մանկավարժական տեխնիկան, ձևերն ու մեթոդները պետք է համապատասխանեն աշակերտների տարիքային անհատական առանձնահատկություններին և հոգեֆիզիոլոգիական հնարավորություններին:

Ուսուցիչը պետք է ուղղորդի աշակերտներին, յուրաքանչյուր դասին նպաստի նրանց ստեղծագործական հմտությունների զարգացմանը: Միայն նպատակապահ քրտնաջան աշխատանքի ընթացքում հնարավոր կլինի որոշակի որակներ ձևավորել և դասարանում հետաքրքրություն ձեռք բերել:

Ինքնուրույն աշխատանքի գիտելիքի, հմտությունների և կարողությունների ձեռքբերումը սովորեցնում է աշակերտներին ստեղծագործ աշխատանքին, զարգացնում է ստեղծագործական մտածողությունը, նախադրյալներ է ստեղծում մասնագիտական գործունեության համակարգում դրանց կիրառման համար, բարելավում է բանավոր և գրավոր հաղորդակցվելու ունակությունը՝ նախապատվություն տալով կարծիքի արտահայտմանը:

Որքան բազմազան առաջադրանքներ են օգտագործվում, այնքան ավելի արդյունավետ են արդյունքները:

Հետազոտական աշխատանքում տեղ են գտել հայ և արտասահմանյան տեսաբան մանկավարժների աշխատություններ, հոդվածներ, վերլուծություններ: Աշխատանքի գործնական մասում ներկայացրել եմ գերմաներեն լեզվի դասաժամին իմ կողմից կիրառված վարժությունների և առաջադրանքների արդյունքները, մեկնաբանությունները:

Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երկու գլուխներից՝ տեսական և գործնական, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից:

ԳԼՈՒԽ 1. Օտար լեզուների դասաժամերին սովորողների մեջ ինքնուրույն ստեղծագործական կարողությունների խթանում և զարգացում

Ստեղծագործական հմտությունների զարգացման վրա անհրաժեշտ է առանձնացնել աշխատանքի հետևյալ ձևերը.

- գործնական պարապմունքներ,
- երգերի և բանաստեղծությունների օգտագործում,
- տնային աշխատանք,
- օրագրեր պահելը,
- համակարգչային ծրագրերի կիրառում,
- տրամաբանական խաղեր,
- աշխատանք տեքստի, երկխոսության կամ մենախոսության վրա՝ կառուցված անսովոր ձևով:

Աշակերտների ստեղծագործական գործունեության ուղղությունները առավել ցայտուն դրսևորվում են նրանց հոբբիներում: Նրանք բնական նյութերից ինչ-որ բան են պատրաստում, գրականության սիրահար են, օրագրեր են պահում, լուսանկարում են, հավաքում են հավաքածուներ, շփվում են բնության հետ, փնտրում են անսովորը սովորականի և առօրյայի մեջ և այլն: Նման հոբբիները կարող են օգտագործվել՝ բարելավելու համար օտար լեզուների դասերին սովորողների ճանաչողական գործունեությունը¹:

Ուսուցչի խնդիրն է խորապես ուսումնասիրել և իմանալ աշակերտների հոբբիները, դրանք օգտագործել դասարանում սովորողների ստեղծագործական ինքնարտահայտման համար:

Ներկայումս դպրոցներում օտար լեզուների դասավանդման պրակտիկայում լայնորեն կիրառվում է նախագծային մեթոդը, որը աշակերտներին ծանոթացնում է հետազոտական գործունեությանը, զարգացնում է նրանց ստեղծագործականությունը, ինքնավարությունը, անկախությունը և ինքնատիպությունը:

---

¹ Владыко О.А. Проектная методика – эффективное средство организации творческой и учебной деятельности на уроке иностранного языка / Иностранные языки в школе, 2007, № 4

Մրագրի գործողությունները զգալիորեն ընդլայնում և խորացնում են աշակերտների գիտելիքները նախագծի վրա աշխատելու գործընթացում, սովորեցնում նրանց շփվել միմյանց հետ, տիրապետել լեզվի օգտագործման կարողությանը և զարգացնել ընդհանուր կրթական ինտելեկտուալ հմտությունները օտար լեզվով տեղեկատվության հետ աշխատելու համար: Ստեղծագործական առաջադրանքներ կատարելիս սովորողները օգտագործում են լրացուցիչ գրականություն, լրատվամիջոցներ և ինտերնետ:

Այս բոլոր տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս դասերը դարձնել զգացմունքային առումով հարուստ և համատեղել խաղային և ոչ խաղային ուսուցման տեխնիկան: Միննույն ժամանակ, աշակերտների խոսքի զարգացումը ոչ միայն օտար, այլև նրանց մայրենի լեզվով չի անտեսվում: Նման առաջադրանքները նպաստում են լեզվի գործնական օգտագործմանը: Աշակերտները դառնում են ավելի ազատ, չեն վախենում խոսելուց: Բացի այդ, նման առաջադրանքները օգտակար են, քանի որ դրանք հիշվում են աշակերտների կողմից:

Աշակերտների անհատականության ստեղծագործական ունակությունների դրսևորումը կարելի է դիտարկել օտար լեզվի դասերին աշխատանքի կազմակերպման մեջ՝ օգտագործելով տեքստի հետ աշխատելու օրինակը: Տեքստով կամ դրա մի փոքրիկ հատվածով ցանկացած աշխատանք սկսվում է նրանից, որ գեղարվեստական խոսքը աշակերտների կողմից ընկալվում է լսողական կամ տեսողական ձևով: Եվ այս փուլում կարևոր է ստեղծել այնպիսի իրավիճակներ, որոնք կօգնեն աշակերտներին ծանոթացնել այս տեքստի գեղարվեստական պատկերների համակարգին²: Տեքստի (հատվածի) ընկալման և ընթերցված տեքստի վրա աշխատանքի գործընթացը կազմակերպվում է տարբեր առաջադրանք-հարցերի օգնությամբ, ինչպիսիք են.

- Ձեր կարծիքով ո՞ր եղանակն է նկարագրում բանաստեղծն այս հատվածում: Ի՞նչ նշաններով եք դա գուշակել:
- Նայե՛ք նկարագրողումներին և գուշակե՛ք, թե ինչի մասին է լինելու տեքստը:

---

² Владыко О.А. Проектная методика – эффективное средство организации творческой и учебной деятельности на уроке иностранного языка / Иностранные языки в школе, 2007, № 4

- Ինչպե՞ս էք հասկանում տեքստի վերնագիրը: Ինչի՞ մասին կարող է լինել պատմությունը:
- Կարդացած տեքստի համար կատարել նկարագարում:

Գրական տեքստի փոխաբերականությունը ստեղծելու լեզվական միջոցներն ըմբռնելիս աշակերտները պետք է գիտակցեն դասարանում ուսումնասիրվող այդ երևույթների փոխաբերական և արտահայտչական հնարավորությունները: Նման աշխատանքի ընթացքում աշակերտների համար բացահայտվում է օտար լեզվի գեղեցկությունը: Օրինակ՝ կարող ենք ենթադրել առաջադրանք-հարցերի հետևյալ տեսակները.

- Տեքստից դուրս գրիր աշնան, ձմռան գույները փոխանցող բառերը:

Պետք է միայն ածականներ դուրս գրել:

- Որո՞նք են այն բառերը, որոնք օգնում են նկարագրել բնությունը:
- Առանձնացնել հոմանիշներն ու հականիշները:

Ուսումնական գործընթացում նման իրավիճակների օգտագործումը ոչ միայն հնարավորություն է տալիս աշակերտների մոտ ձևավորել որոշակի ճանաչողական դրսևորում, այլև ապահովում է մտքի անհրաժեշտ կենտրոնացում առաջացած խնդրի ինքնուրույն լուծման վրա:

Այսպիսով, տեքստի հետ աշխատելու գործընթացում խնդրահարույց իրավիճակների ստեղծումը երաշխավորում է աշակերտների մշտական ներգրավումը ինքնուրույն որոնման գործունեության մեջ, որն ուղղված է ի հայտ եկած խնդիրների լուծմանը, ինչը անխուսափելիորեն հանգեցնում է ինչպես ճանաչողական ինքնուրույնության, այնպես էլ ստեղծագործական գործունեության զարգացմանը, և դա, առաջին հերթին, , ազդում է աշակերտների գիտելիքների որակի վրա: Կարևոր է, որ աշակերտը կարողանա կիրառել ստացած գիտելիքները դասին, այլապես ուսուցման գործընթացն անօգուտ է:

Տարբեր խաղերի և մրցույթների ընթացքում առաջարկվող առաջադրանքների ստեղծագործական բնույթը նպաստում է տարբեր քերականական երևույթների ավելի լավ մտապահմանը և յուրացմանը, բառապաշարի ընդլայնմանը, մենախոսության և

երկխոսական խոսքի զարգացմանը, ինչպես նաև լայն հնարավորություններ է բացում անհատական աշխատանքի համար³:

Աշխատանքի նման կոլեկտիվ ձևերի ներկայիս օգտագործումը

(համագործակցային ուսուցումը) նպաստում է ուսուցման կրթական նպատակների իրականացմանը. աշակերտները դառնում են հաղորդակցության առարկա, սովորում են ընկալել, ըմբռնել և գնահատել մեկ այլ անձի դիրքը, կարգավորել իրենց վարքագիծը: Այս տեսակի գործունեության մեջ ձևավորվում է մշակութային մարդ` ստեղծագործող մարդ:

---

³ Белякова М.А. Международная проектная деятельность как способ раскрытия творческого потенциала личности ученика / Иностранные языки в школе, 2007, № 3

ԳԼՈՒԽ 2. Օտար լեզուների դասերին սովորողների ստեղծագործական երևակայությունը զարգացնելու վարժություններ /գերմաներեն լեզու, 5-րդ դասարան/

Կրթական համակարգում տեղի ունեցած փոփոխությունները պետական կրթական ստանդարտների երկրորդ սերնդի ներդրամամբ հանգեցրել են օտար լեզվի դասավանդման մեթոդների և տեխնիկայի վերանայմանը: Դժվար խնդիրներ են դրված օտար լեզվի ուսուցիչների քանի որ մեր դերն է օգնել աշակերտներին սիրապետել հաղորդակցման այն հմտություններին, որոնք իսկապես օգտակար կլինեն նրանց կյանքում: Որպեսզի աշակերտների ստացած գիտելիքները կիրառվեն ոչ միայն կրթական իրավիճակներում, կարևոր է զարգացնել ուսանողների ստեղծագործական երևակայությունն ու մտածողությունը:

Բացի այդ, հաճախ է նշվում, որ սովորական կյանքում սովորողների համար դժվար է հաղթահարել հոգեբանական արգելքը այլ երկրի քաղաքացու հետ շփվելիս: Ստեղծագործական երևակայության զարգացմանն ուղղված վարժություններն օգնում են նաև խոսքի ինքնաբուխության զարգացմանը և օտար լեզվի ուսուցման հաջողության ապահովմանը:

Սովորողների ստեղծագործական մտածողության և ստեղծագործական կարողությունների զարգացման մեթոդաբանության մեջ կան ստեղծագործական երևակայության և ֆանտազիայի ակտիվացման մեթոդներ և տեխնիկա, մտածողության հոգեբանական իներցիա և ճանաչողական-հոգեբանական արգելքների հաղթահարում, ինչպես նաև ստեղծագործական գաղափարներ առաջացնելու տեխնիկա և մեթոդներ:

Կրթական համակարգն ամբողջությամբ ուղղված է ստեղծագործական ստեղծագործ երևակայության զարգացմանը, այլ ոչ թե ֆանտազիացմանը, որն ավելի

էական կլիներ անձի զարգացման համար: Հետևաբար, սովորելու գործընթացում մարդկանց մեծամասնության երևակայությունը հաճախ մարում է⁴:

Մեր օրերում առանձնակի արդիական է դպրոցականների մոտ օտար լեզվի ուսուցման գործընթացում ստեղծագործական կարողությունների ձևավորման խնդիրը: Հանրակրթական դպրոցների մանկավարժական գործընթացի ժամանակակից պայմաններում այն պատմական, էթնիկական, մշակութային և սոցիալ-մանկավարժական նշանակության նշանակալի գիտական խնդիր է:

«Ստեղծագործականություն», «ստեղծագործական մոտեցում», «ստեղծագործական անհատականություն», «ստեղծագործական հաջողություն», «ստեղծագործական մտածողություն», «ստեղծագործության դրսևորում» - ժամանակակից հասարակության այս հասկացությունները պրոֆեսիոնալիզմի ցուցիչներ են: Չէ՞ որ հենց կրեատիվությունն է, ստեղծագործելու և ստեղծագործելու կարողությունը, որ մենք համարում ենք շնորհալիության, տաղանդի և հանճարի հատկանիշ:

Ստեղծագործություն (անգլերենից – արարել, ստեղծել) - անհատի ստեղծագործական ունակություններ, որոնք բնութագրվում են սկզբունքորեն նոր գաղափարներ ընդունելու և ստեղծելու պատրաստակամությամբ, որոնք շեղվում են ավանդական կամ ընդունված մտածողության օրինաչափություններից և ընդգրկված են շնորհալիության կառուցվածքում որպես անկախ գործոն, ինչպես նաև ստատիկ համակարգերի ներսում ծագած խնդիրները լուծելու ունակություն:

Դրանում մեծ օգնություն կարող է լինել ստեղծագործ երևակայությունը զարգացնելու և ֆանտազիացնելու տեխնիկան: Որպեսզի սովորողը ստեղծագործ մտածողություն զարգացնի, անհրաժեշտ է, որ նա զգա զարմանք, հետաքրքրասիրություն և բավարարի գիտելիքների կարիքը: Միայն դժվարությունները հաղթահարելու, խնդիրները լուծելու միջոցով երեխան կարող է մուտք գործել ստեղծագործական աշխարհ: Իսկ մեր ժամանակներում հաջողության կարող է հասնել միայն ստեղծագործ մարդը, ով մտածում է արկղից դուրս:

---

⁴ Белякова М.А. Международная проектная деятельность как способ раскрытия творческого потенциала личности ученика / Иностраные языки в школе, 2007, № 3

Ստեղծագործության մեթոդաբանությունը և՛ ուսուցչին, և՛ սովորողին տալիս է ինտելեկտուալ գործիքներ ստեղծագործական համակարգային մտածողության ձևավորման համար, սովորեցնում է համակարգված նայել աշխարհին և կառավարել մտածողության գործընթացը⁵: Բացի այդ, գիտելիքների ներկայացումը պետք է լինի այնպես, որ ապահովի նրանց ըմբռնումը ուսանողների կողմից:

Հաջորդիվ օրինակ եմ բերում գերմաներենի ստեղծագործական դասի կիրառումը՝ ուղղված ստեղծագործական մտածողության և ստեղծագործական կարողությունների ձևավորմանը: Ստեղծագործական դասի կառուցվածքը տարբերվում է ավանդական կառուցվածքից և ներառում է բլոկներ, որոնք ոչ միայն բավարարում են ստեղծագործական կրթության ժամանակակից պահանջները, այլև օգնում են իրականացնել այս փուլում լեզվի ուսուցման նպատակներն ու խնդիրները:

Իմ դասը բաղկացած է լինում մի քանի մասերից. Մոտիվացիա, դասի բովանդակային մաս, հոգեբանական լիցքաթափում, գլուխկոտրուկներ, ինտելեկտուալ վարժանքներ, արդյունքների ամփոփում:

Երրորդ դասարանում տեխնիկան և մեթոդները հիմնականում օգտագործվում են ստեղծագործական երևակայության և մտածողության բաղադրիչները զարգացնելու համար՝ ճկունություն, ինքնատիպություն, ուշադրության, հիշողության փոփոխականություն և այլն:

Ստեղծագործական երևակայության զարգացմանն ուղղված այս վարժությունները արդյունավետ օգտագործվել են գերմաներեն լեզվի դասերին:

Գերմաներենի դասի օրինակ.

Նպատակը

Գործունեության նպատակը՝ սովորողների հմտությունների ձևավորում՝ գործելու նոր ուղիներ իրականացնելու համար:

Բովանդակային նպատակը. հայեցակարգային բազայի ընդլայնում՝ դրանում նոր տարրեր ներառելով:

---

⁵ Зиновкина М. М. Многоуровневое непрерывное креативное образование в школе // Концепт. – 2012. – № 9 (сентябрь). – ART 12116. – URL: <http://e-koncept.ru/2012/12116.htm>

Առաջադրանքներ.

Խոսքի հմտություններ. զարգացնել արտասանության հմտություններ, լսելու հմտություններ:

Լեզվի իրավասություն. Ավտոմատացնել բառային միավորների օգտագործումը խոսքում «Ապրանքներ, թվեր» թեմայով:

Սոցիալ-մշակութային իրավասություն. ներկայացնել այգի տնկելու ավանդույթները:

Փոխհատուցման իրավասություն. զարգացնել լեզվական կռահումներ և երևակայություն, ստեղծագործական մտածողություն, հիշողություն:

Կրթական և ճանաչողական իրավասություն. զարգացնել քննադատական մտածողության հմտություններ:

Ճանաչողական ասպեկտ. Աշակերտներին ծանոթացնել արտադրանքի անվանումին:

Զարգացնել խոսքի գործունեության հետ կապված մտավոր գործառույթները (ուշադրություն, վերլուծելու և սինթեզելու կարողություն, տրամաբանական մտածողություն, լեզվական օրինաչափություններ նույնականացնելու ունակություն, լեզվի գուշակություն, տեսողական և լսողական հիշողություն, հնչյունաբանական լսողություն), ստեղծագործականություն:

Ուսումնական ասպեկտ. տիրապետել խոսքի գործունեության բոլոր տեսակներին՝ խոսել, լսել, կարդալ և գրել:

Դաստիարակչական ասպեկտ. մեծացնել հետաքրքրությունը գերմաներեն սովորելու նկատմամբ, զարգացնել լեզվական հաղորդակցության մշակույթ, հարգանք միմյանց նկատմամբ, զրուցակցին ուշադիր լսելու կարողություն:

Միևնույն ժամանակ, ավելի մեծ արդյունավետության համար ավելի լավ է, որ ուսանողները աշխատեն կա՛մ խմբով, կա՛մ զույգերով, կա՛մ ամբողջ թիմով:

Վարժություն 1. Վարժություն առարկայի ձևակերպման վերաբերյալ: Պատահականորեն վերցրեք երեք կամ չորս նշաններ կամ առարկաներ, որոնք քիչ առնչություն ունեն միմյանց հետ: Դրանցից անհրաժեշտ է կազմել որքան հնարավոր է ավելի բարձր մակարդակի օբյեկտներ, որոնք անպայման կներառեն այդ օբյեկտները:

Օրինակ՝ վերցնենք երեք բառ. eine Katze, eine Wurst, eine Küche

Լուծման տարբերակ. Eine Katze frisst gerne Würstchen in der Küche.

Վարժություն 2. Օբյեկտի ընդհանուր հատկանիշներ փնտրելու վարժություն: Պատահականորեն վերցրեք երկու կամ երեք քիչ առնչվող առարկաներ: Սյունակում գրեք այս օբյեկտների այնքան ընդհանուր բնութագրերը, որքան կարող եք:

Օրինակ՝ վերցնենք երկու բառ. eine Laus, eine Maus.

Լուծման տարբերակ. 1. die Substantive; 2. Es gibt die Buchstaben USE; 3. Sie sind klein; 4. Sie sind Ungeziefer; 5. Die gleiche Pluralform: Läuse, Mäuse.

Վարժություն 3. Առարկայի լրացուցիչ տարրը (կապը) վերացնելու վարժություն: Պետք է ընտրել ցանկացած երեք կամ չորս առարկա, որոնց բնութագրերը որոշ չափով նման են: Այս նմանությունը կարող է արտահայտվել ամեն ինչով. այս օբյեկտների գործառույթները, անհատական հատկանիշները և այլն: Պետք է գտնել որքան հնարավոր է շատ ընդհանուր հատկանիշներ, որոնք միավորում են այդ օբյեկտները: Որքան ավելի շատ ընդհանուր հատկանիշներ, այնքան ավելի շատ կապեր նրանց միջև: Գտնել երեք կամ չորս բնօրինակ առարկաներից երկուսը, որոնք ունեն ամենամեծ թվով ընդհանուր կամ միավորող հատկանիշներ (հղումներ): Մնացած առարկաները ավելորդ են և պետք է բացառվեն:

Օրինակ՝ վերցնում ենք երեք բառ. ein Ballon, ein Flugzeug, ein Ei.

Լուծման տարբերակ. 1. Ein Ballon und ein Ei sind rund. 2. Ein Ballon und ein Flugzeug können fliegen. 3. Wir können keinen Ballon und kein Flugzeug essen.

Այսպիսով, օդապարիկի և ինքնաթիռի միջև ավելի շատ նմանություններ կան, ինչը նշանակում է, որ ձուն ավելորդ է:

Ստեղծագործական կարողությունների զարգացման խնդիրը պարզ ու բազմակողմանի չէ: Ինչպե՞ս հասնել սովորողների ստեղծագործական գործունեությանը օտար լեզվի դասերին գիտելիքների յուրացման գործում: Ինչպե՞ս պահպանել և զարգացնել սովորողների հետաքրքրությունը օտար լեզու սովորելու նկատմամբ: Ի՞նչ մեթոդներ և միջոցներ կարող են օգտագործվել սովորողների ստեղծագործական կարողությունների համակողմանի զարգացմանը հասնելու համար:

Պատասխանելով այս հարցերին, ես կարողացել եմ լուծել հետևյալ խնդիրները.

1. Ներառում եմ երեխաներին տարբեր գործողությունների մեջ: Դրան օգնում են հատուկ ընտրված գործնական աշխատանքի տեսակները, որոնք խթանում են աշակերտների ստեղծագործական գործունեությունը:

2. Փորձում եմ զարգացնել հմտություններ, որոնք թույլ են տալիս երեխաներին արագորեն տիրապետել նոր գործունեությանը, այսինքն՝ գիտելիքներն ու հմտությունները փոխանցել կիրառման նոր ոլորտ:

3. Գործնական գործունեության հետ կապված տարբեր նոր խնդիրներ լուծելիս աշխատում եմ զարգացնել հնարամտություն և արձագանքման արագություն:

Մանկավարժական գործընթացը պետք է կառուցվի այնպես, որ ապահովի ստեղծագործական կարողությունների հետագա դրսևորումն ու հնարավոր առավելագույն զարգացումը: Դասավանդմանս պրակտիկայում ես ապավինում եմ օտար լեզվի դասավանդման աշակերտակենտրոն մոտեցմանը և աշակերտին ներկայացնում եմ որպես ուսումնական գործունեության ակտիվ մասնակից: Անհատականության վրա հիմնված ուսուցումը հենց միտված է այնպիսի պայմանների ստեղծմանը, որոնք կնպաստեն յուրաքանչյուր երեխայի զարգացմանը և նրա ինքնաիրացման, հարմարվողականության, ինքնակարգավորման, ինքնակրթության մեխանիզմներին:

Իմ կարծիքով, օտար լեզուների դասաժամերին անհրաժեշտ է կիրառել տարբեր տեխնոլոգիաներ՝ սովորողների ստեղծագործական կարողությունները զարգացնելու օպտիմալ արդյունավետ ուղիներ գտնելու համար: Առաջադրված խնդիրները լուծելու համար նպատակահարմար եմ համարում իմ աշխատանքում օգտագործել այնպիսի մանկավարժական տեխնոլոգիաներ, ինչպիսիք են նախագծային ուսուցման տեխնոլոգիան, ինտեգրված դասի տեխնոլոգիան, տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները:

Օտար լեզու սովորելու առաջին տարիներին կարելի է իրականացնել կարճ նախագծեր: Օրինակ՝ «Das bin ich», «Meine Familie», «Unsere Schule» եւ այլն: Այս գործունեության վերջնական արդյունքը կոլաժներ, պաստառներ կամ պատի թերթեր են:

Միջին դպրոցի աշակերտներին կարծում եմ հատկապես կհետաքրքրի «Մենք մեր շրջապատում օտար լեզվի հետքեր ենք փնտրում» (Wir suchen ringsherum die Spuren der Fremdsprachen) նախագիծը: Այս նախագծին կարող են մասնակցել գերմաներեն և անգլերեն սովորող երեխաները:

Այս նախագծի նպատակն է գտնել օտար լեզվի «հետքեր» խոսքի, երաժշտության, գրականության, առօրյա կյանքում և այլն: Այս նախագծին մասնակցելը ընդլայնում է աշակերտների մտահորիզոնը, նրանց բառապաշարը, զարգացնում նրանց ճանաչողական հետաքրքրություններն ու ստեղծագործական կարողությունները, թույլ է տալիս նրանց աշխատել իրական կյանքից վերցված առօրյա փաստերով և տեղեկություններով: Ծրագրի մասնակիցները սովորում են տարբեր աղբյուրների միջոցով քաղել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, վերլուծել այն, կատարել ընդհանրացումներ և եզրակացություններ: Այս նախագիծը թույլ է տալիս լուծել մոտիվացիայի խնդիրը, ստեղծել դրական վերաբերմունք օտար լեզու սովորելու հարցում:

Կատարված աշխատանքի արդյունք կարող են լինել սահիկահանդեսներ, գրքույկ և գիտելիքների ստուգման թեստ, որոնք արվելու են աշակերտների կողմից ուսուցչի օգնությամբ համակարգչով:

Ավագ դպրոցի աշակերտները կարող են աշխատել «Deutsche in Armenien» նախագծի վրա: Նախագծի վրա աշխատելիս աշակերտները կարող են գտնել, վերլուծել և համակարգել տեղեկատվություն Հայաստանում հայտնի գերմանացիների մասին: Օգտագործելով իրենց ստեղծագործական ունակությունները՝ նախագծի արդյունքները կարող են նախագծվել երեխաների կողմից՝ համակարգչային սահիկահանդեսի տեսքով:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Իմ կարծիքով՝ սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանը նպաստում է այնպիսի գործունեության, ինչպիսին երաժշտությունն ու արվեստն են:

Օտար լեզվի դասավանդման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար այս գործընթացում անհրաժեշտ է օգտագործել սովորողների հույզերը: Ուսուցման գործնական, կրթական, դաստիարակչական և զարգացնող խնդիրների համապարփակ լուծումը հնարավոր է միայն այն դեպքում, եթե այն ազդի ոչ միայն աշակերտների գիտակցության վրա, այլև ներթափանցի նրանց հուզական ոլորտ:

Գեղարվեստական գործունեությունը օգնում է երեխաների մոտ ստեղծել դրական հուզական տրամադրություն և անկաշկանդ մթնոլորտում լուծել դասի առաջադրանքները՝ զարգացնելով նրանց ստեղծագործական կարողությունները:

Կերպարվեստի ներուժը ևս օգտագործում եմ օտար լեզվի դասավանդման ժամանակ: Երեխաների զգացմունքների և հույզերի, նրանց պատկերավոր և գեղարվեստական հիշողության վրա ազդելը, կերպարվեստը օգնում է բառապաշարի հմտությունների ձևավորմանն ու զարգացմանը, երբ երեխաները նկարում են առարկայական նկարներ տարբեր թեմաներով: Մենախոսության խոսքի հմտությունների զարգացում այնպիսի թեմաներով, ինչպիսիք են «Ընտանիք», «Դպրոց», «Արձակուրդ», «Տուն. Իմ սենյակը», «Հոբբի» և այլն, երեխաները նկարում են իրենց մենախոսությունը: Նկարչության հիման վրա կատարում եմ նաև լսողական հմտություններ զարգացնելու աշխատանքներ: Երեխաներին գրավում են այնպիսի առաջադրանքներ, որոնցում նրանց հրավիրում են նկարագարողելու ներկայացված տեքստը: Օտար լեզվի, երաժշտության և նկարչության ինտեգրումը տեղի է ունենում, երբ երեխաները նկարագարում են երաժշտական ստեղծագործությունը և խոսում այն մասին, թե ինչ են պատկերացնում այն լսելիս:

Սովորողների ստեղծագործական կարողությունների զարգացման գործում անգնահատելի ներդրում ունեն առարկայի արտադասարանական գործունեությունը: Բացի այդ, այն նպաստում է պարտադիր դասընթացում ձեռք բերված հմտությունների ու կարողությունների կիրառման շրջանակի ընդլայնմանը, լեզվական միջավայրի ընդլայնմանը:

Աշխատանքիս մեջ օգտագործում եմ արտադասարանական գործունեության տարբեր ձևեր՝ ցերեկոյթներ, մրցույթներ, վիկտորինաներ, հեքիաթների բեմադրություն: Այսպիսով տարրական դասարաններում անցկացվում է Primer Festival (Das ABC-Fest), որտեղ աշակերտները հնարավորություն ունեն ցուցադրելու իրենց գեղարվեստական կարողությունները:

Արտադասարանական աշխատանքում առանձնահատուկ տեղ եմ հատկացնում հեքիաթների բեմադրությանը: Երեխաները մեծ հաճույքով մասնակցում են այնպիսի հեքիաթների, ինչպիսիք են «Der Wolf und sieben Geißlein», «Hänsel und Gretel» գերմաներեն:

Հեքիաթներին մասնակցելը հզոր խթան է հաղորդում օտար լեզուների յուրացմանը: Խանդավառության և ուրախության մթնոլորտը, իրագործելիության զգացումը թույլ են տալիս հաղթահարել ամաչկոտությունը, որը խանգարում է նրանց խոսքում օգտագործել օտար լեզվի բառերը, ինչը բարենպաստ ազդեցություն է ունենում ուսման արդյունքների վրա:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Бикеева А.С. Некоторые приемы развития творческих способностей учащихся на уроках иностранного языка / Иностранные языки в школе, 2005, № 2
2. Винокурова Н.К. «Развитие творческих способностей учащихся»: / М.: Образовательный центр «Педагогический поиск», 2004
3. Белякова М.А. Международная проектная деятельность как способ раскрытия творческого потенциала личности ученика / Иностранные языки в школе, 2007, № 3
4. Владыко О.А. Проектная методика – эффективное средство организации творческой и учебной деятельности на уроке иностранного языка / Иностранные языки в школе, 2007, № 4
5. Утёмов В. В. Технология формирования креативного мышления на основе задач открытого типа // Вестник Сургутского государственного педагогического университета. – 2011. – № 3. – С. 51–57.
6. Зиновкина М. М. Многоуровневое непрерывное креативное образование в школе // Концепт. – 2012. – № 9 (сентябрь). – ART 12116. – URL: <http://e-koncept.ru/2012/12116.htm>